เรื่อง กะเหรี่ยง (KAREN)

The Office Of Academic Resources Kamphaeng Phet Rajabhat University

รายละเอียด

นามของชาวเขาเผ่าใหญ่ที่สุดในไทยนั้นเรียกขานกันว่า "กระเหรี่ยง" ในภาคกลาง ส่วนทางเหนือ (คำเมือง) เรียกว่า "ยาง" กะเหรี่ยงในไทยจำแนกออกเป็นพวกใหญ่ๆ ได้สองพวกคือสะกอ และโปว และพวกเล็กๆซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่แถบแม่ฮ่องสอนคือ ป่าโอ และค่ายา ซึ่งเราจะไม่กล่าวถึง ณ ที่นี้ เพราะมีจำนวนเพียงประมาณร้อย ละหนึ่งของประชากรกะเหรี่ยงทั้งหมดในไทย พลเมืองกะเหรี่ยวตั้งถิ่นฐานอยู่ในพม่าและไทย ส่วนใหญ่คือ ร่วมสี่ล้านคนอยู่ในพม่าในไทยสำรวจครั้งล่าสุดเมื่อปี 2526 พบว่ามีอยู่ราว 246,000 คน ในจำนวนนี้แบ่งเป็นพวกโปวเสียร้อยละ 20 ที่เหลือเป็นพวกสะกอทั้งสองพวกตั้งอยู่หมู่บ้านกระจายกันอยู่ในภาคเหนือตั้งแต่เชียงราย, เชียงใหม่, แม่ฮ่องสอน และเรื่อยลงมาตามชายแดนตะวันตก รวม 15 จังหวัดลงไปจนถึงคอคอดกระ พวกโปวมักอยู่ทางใต้ของเชียงใหม่พบมากที่สุด ตากและกาญจนบุรี

ประวัติการแบ่งเผ่า

ชาวเขาในประเทศ ไทยแบ่งออกเป็นเผ่าใหญ่ๆ คือ กะเหรี่ยง แม้ว มูเซอ เย้า ลีซอ แลอีก้อ เผ่ากะเหรี่ยงเป็นชาวเขากลุ่มใหญ่ที่สุดกระจายตัวอยู่แทบทุกจังหวัดที่มีชาวเขามีประชากรมากที่สุด มากกว่าครึ่ง หนึ่งของชาวเขาทั้งหมดในประเทศไทย จากข้อมูลการ สำรวจประชากรชาวเขาของศูนย์พัฒนาชาวเขาประจำจังหวัดต่างๆ พบว่ามีกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ทั้งในภาคเหนือตอนบนลงไปกระทั่งถึงภาคกลางรวมทั้งสิ้น 15 จังหวัด เรียงจากมากไปหาน้อยคือ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก ลำพูน กาญจนบุรี แพร่ ราชบุรี เชียงราย ลำปาง เพชรบุรี อุทัยธานี สุพรรณบุรี กำแพงเพชร ประจวบคีรีขันธ์ และสุโขทัย สิ่งจำเป็นที่สุดในการเริ่มต้นทำงานกับชาวกะเหรี่ยงก็คือ นักพัฒนาจะต้องเข้าใจซึ้งว่า "ชาวกะเหรี่ยงก็คือคนมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคนเท่าเทียมกับผู้คนทุกเผ่าพันธ์" ชาวกะเหรี่ยงทุกเผ่ามีนิสัยใจคออ่อนน้อม อ่อนโยน เป็นคนที่ชอบความสุภาพ นุ่มนวลการ แสดงออกใดๆ ก็ตามที่ไม่พอใจ ไม่ถูกใจจะต้องเก็บไว้ในใจในลักษณะ "น้ำขุ่นอยู่ข้างใน น้ำใสอยู่ข้างนอก"

การแบ่งเผ่า

ในระหว่างชาวกะเหรี่ยงด้วยกันได้แบ่งพวกตนออกเป็น 4 กลุ่มย่อยคือ สะกอ โป และบเว(คะยา) ส่วนตองสู กะเหรี่ยงสะกอ มีประชากรมากที่สุดโดยจะพบเห็นทั่วๆไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางภาคเหนือตอนบน รองลงไปคือ กะเหรี่ยงโป ส่วนกะเหรี่ยง บเว นั้นมีอยู่ไม่กีหมู่บ้านที่อำเภอเมือง จังหวัด แม่ฮ่องสอน ว่ากันว่าการที่จะรู้ว่าเป็นกะเหรี่ยงเผ่าไหน สามารถจำแนกได้ง่ายๆ โดยฟังประโยคที่ทักทายตามวัฒนธรรมว่า "ไปไหนมา" กะเหรี่ยงสะกอ ใช้คำว่า "แล - ซู - ล่อ" หรือ "แล - เหลาะในบางพื้นที่กะเหรี่ยงโป ใช้คำว่า "ลี - คอ -แล่ " นั่นคือคำว่า "ไป" ในภาษาไทย หากเป็นภาษากะเหรี่ยงสะกอใช้คำว่า "แล" และหากเป็นกะเหรี่ยงโปจะใช้คำว่า "ลี " หรือหากแยกประเภทกันตามประสาชาวบ้านในพื้นที่ที่มีชาวเขาจะแยกกะเหรี่ยงสะกอและกะเหรี่ยงโป ไปอีกแบบหนึ่งเช่นมักจะเรียกกะเหรี่ยงสะกอว่า "ยางกะเลอ" และเรียกกะเหรี่ยงโปว่า"ยางเด้าะแด้ะ แต่ในแถบถิ่นอื่นๆ อาจเรียกไปอีกแบบหนึ่ง

ประเพณี

ด้วยความเชื่อต่อผีและวิญญาณ ชาวกะเหรี่ยงจึงมีประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการทำพิธีกรรมเลี้ยงผี หมายถึง การต้มเหล้า ฆ่าไก่ - แกง เอาส่วนหนึ่งของเหล้าและแกงไก่มาทำพิธีกรรม และมัดมือทุกคน ผู้ร่วมพิธีนั้นด้วย ฝ้ายดิบ ประเพณีที่สำคัญที่สุดคือ

1. ประเพณีปีใหม่ ซึ่งมีขึ้นใน ราวเดือนกุมภาพันธ์โดยหัวหน้าหมู่บ้านตามประเพณีจะระบุวันให้ทราบล่วงหน้า แต่ละปีไม่ตรงกันและแต่ละหมู่บ้านก็อาจมีวันปีใหม่ไม่ตรงกัน เพราะเป็นพิธีที่หมายถึงการเริ่มต้นของฤดูกาลการเกษตรนั่นเอง หลังจากพิธีปีใหม่ผ่านพ้นคือการเริ่มต้น ฟัน - ไร่ข้าวบนภูเขา พิธีปีใหม่ทุกหลังคาเรือนจะหมักเหล้าต้มเหล้าจากข้าวสุก ฆ่าไก่หรือหมู แกงเป็นอาหารและเตรียมฝ้ายดิบไว้ผูกข้อมือทุกคน หัวหน้าหมู่บ้านตามประเพณีจะเริ่มทำพิธีในบ้านของตนเป็นหลังแรกแล้วจึงจะไปทำพิธีในทุก หลังในหมู่บ้าน ซึ่งกว่าจะครบ

The Office Of Academic Resources Information And Technology

ครันอาจกินเวลาถึง 3 วัน 3 คืน พิธีคือการริน เหล้าและนำเนื้อไก่มาบวงสรวงต่อผีและวิญญาณ จากนั้นมีการ ดื่มเหล้าตามประเพณีแล้วจึงมีการมัดข้อมือด้วยฝ้ายดิบพร้อมกับคาถาอวยพรให้ อยู่เย็นเป็นสุข

2. ประเพณีแต่งงาน คือความหวังที่รอคอยของหนุ่มสาว เจ้าบ่าวอาจมาจากหมู่บ้านอื่นมาแต่งงานและอยู่กับเจ้าสาวในบ้านและในหมู่บ้านของฝ่ายหญิง (เจ้าสาว) มาแต่ตัว สวมเสื้อผ้าเก่าๆ เป็นหน้าที่ของเจ้าสาวที่จะต้องทอเสื้อแดงและจัดหากางเกงพร้อมทั้งผ้าโพกหัวกับย่ามไว้ให้เจ้าบ่าวของเธอ ทั้งเจ้าบ่าว เจ้าสาวต้องฆ่าหมูฆ่าไก่เพื่อทำพิธีกรรมบอกต่อผีบรรพบุรุษและเป็นอาหารเลี้ยงแขก หากมีฐานะดีก็อาจฆ่าวัวสักตัวหนึ่งหรือหลายตัวก็ได้ ค่ำคืนในวันแต่งงานจึงมีแต่เสียงเพลงอวยพรจากวงเหล้าและวงอาหารแต่ไม่มีการเมาเกินเหตุ เหล้าและอาหารมิใช่มีเพียงบ้านเจ้าสาวเท่านั้นแต่มีที่บ้านญาติพี่น้องจองเจ้าสาวทุกหลัง บางทีมีทั้งหมู่บ้าน เป็นประเพณีที่สนุกประทับใจและเป็นไปตามจารีตประเพณีที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน

การแต่งกาย

เพราะถือสาในเรื่องชู้สาว การไปไหนต่อไหนเป็นข้อห้ามและการถูกเนื้อต้องตัวกันเป็นความผิด จึงมีการแต่งกายของผู้หญิงกะเหรี่ยงที่แยกแยะชัดเจนคือ สาวโสดจะสวมชุดทรงกระสอบสีขาว ยาวเกือบกรอมเท้า ทอเองด้วยมือโดยเครื่องทอแบบง่ายๆ ตามประเพณี หญิงแต่งงานแล้วสวมเสื้อครึ่ง ตัวแค่เอวสีดำ ประดับประดาด้วยลูกเดือยหรือฝ้ายสีและ สวมผ้าซิ่นยาวกรอมเท้าสีแดง ผู้ชายสวมเสื้อสีแดงและสวมกางเกงแบบคนไทยภาคเหนือซึ่งเรียกว่า "เตี่ยวสะดอ"

คำสำคัญ : กะเหรี่ยง

ที่มา : สภาวัฒนธรรมอำเภอคลองลาน. (2549). วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมินามหมู่บ้านตำบลคลองลาน อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร. กำแพงเพชร: สภาวัฒนธรรมอำเภอคลองลาน.

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-04-27

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1443&code_db=610004&code_type=05

The Office Of Academic Resource Information And Technology